

VIKTIG BASE: Geir Arild Høiland trakk i sitt foredrag om Stay Behind fram Bardufoss flystasjon som et viktig militært mål dersom Sovjetunionen hadde okkupert Nord-Norge under den kalde krigen. – Indre Troms var et satsningsområde med store militære anlegg, sa han.

Fortsatt hemmelig

BARDUFOSS: I 2013 er det fremdeles en militær hemmelighet om Stay Behind var aktiv i Indre Troms da trusselen om en sovjetisk okkupasjon var overhengende.

Morten Kasbergesen

– Det er vanskelig å se for seg annet enn at Stay Behind var aktiv i Troms under den kalde krigen. Det sa Geir Arild Høiland til Nye Troms etter sitt foredrag i Istindportalen tirsdag kveld.

Utsagnet var det nærmeste han kom å bekrefte at okkupasjonsberedskapen hadde medlemmer i vårt område. I foredraget sa han ikke noe om størrelsen på Stay Behind og organisasjonens geografiske deking. Årsaken til det er at disse opplysningene fortsatt er graderte, over 20 år etter at den kalde krigen tok slutt.

– Jeg kan ikke snakke om Stay Behind i dette distriktet, men jeg kan dra inn noen karakteristiske trekk for området her. Så får dere selv reflektere litt over hvorvidt dere tror Stay Behind var aktiv her, sa Høiland til de over 60 tilhørerne.

- Han viste til følgende punkter om Indre Troms:**
- 1) Store militære anlegg
 - 2) Prioritert område for militær aktivitet
 - 3) Moderne flyplass
 - 4) Veiknutepunkt
 - 5) Kort avstand til havn
 - 6) Kort vei til Sverige
 - 7) Moderne kommunikasjonsinfrastruktur
 - 8) Møtepunkt for sovjetiske

styrker som rykket fram gjennom Finnmark og Finland

9) Terrenget og holdninga til befolkninga var godt egnet for å skjule operasjoner

Hemmelige depoter

I sitt foredrag tok den pensjonerte oberstløytnanten for seg etableringa av Stay Behind, utviklinga av organisasjonens nett, logistikk, internasjonalt samarbeid, rekruttering, trening og øvelser.

Arbeidet med Stay Behind-systemet ble initiert av forsvarsminister Jens Christian Hauge i 1948. I 1950 var organisasjonen operativ. Den samarbeidet med den amerikanske etterretningsorganisasjonen CIA og britiske MI6. I tillegg hadde Stay Behind et samarbeid med Politiets overvåkingstjeneste. Bakgrunnen for etableringa av okkupasjonsberedskapen var erfaringene fra felttoget i Norge i 1940 og frykten for en sovjetisk okkupasjon av Norge.

– På 1950-tallet ble Stay Behind finansiert av USA, Storbritannia og Norge. På slutten av 1960-tallet falt den utenlandske støtten bort, sa Høiland.

Stay Behind var underlagt Forsvarets etterretningstjeneste. Virksomheten ble organisert i nettverk med oppgaver innenfor etterretning, evakuering av personell, sabotasje og samband. Det ble lagt ut hemmelige

depoter med våpen, utstyr og sambandsmateriell. Depotene med sprengstoff lå nær målene som skulle sprenges ved en eventuell sovjetisk okkupasjon. Lokalt var det kun gruppesjefene som visste hvor depotene lå. Personellet som skulle evakueres var primært nedskutte allierte flygere, noe USA la inn ønske om tidlig på 1950-tallet. Flygerne skulle evakueres ved hjelp av fly, båt, ubåt og ved at de gikk til fots til Sverige.

Hadde kodenavn

Stay Behind rekrutterte folk med variert bakgrunn i distriktene. Felles for dem var at de var fysisk og psykisk sterke, samt at de kunne være borte på kurs og øvelser uten at det vekket oppsikt. Personellet måtte rett og slett ha gode dekkhistorier for å begrunne sitt fravær.

– Alt måtte holdes hemmelig, selv for den nærmeste familien. Alle medlemmene hadde kodenavn, som de brukte på kurs og øvelser, sa Geir Arild Høiland.

Medlemmene ute i distriktene var frivillige og ulønnede. De fikk imidlertid dekket tapt arbeidsfortjeneste under kurs og øvelser. Personellet fikk en bokgave til jul, men det ble ikke skrevet noen hilsener fra Etterretningstjenesten i bøkene.

Virksomheten som gjaldt sabotasje ble nedlagt i 1983, og lagrene med våpen og utstyr ble trukket inn.

coop
prix

Go' morgen yoghurt

Tine. Assortert. 195 g. Fra 38,46/kg. 1 stk fra 11,20
Gjelder uke 24-26

2FOR
30

1,5 l Coca-Cola/Zero
Coca-Cola Company.
Fra 10,00/l. 1 stk 23,90
Gjelder uke 24-26

Krone-Is 6 pk

Diplom-Is. Jordbær/sjokolade. 750 ml. Fra 60,93/l. 1 pk 45,70

JUNI
DEAL

KJØPER DU:

FÅR DU MED:

Pr pk 32,90
300 g. Pr kg 109,67

SMIL - DU HAR GJORT EN GOD DEAL

coop
prix

Kun til private husholdninger. Forbehold om trykkekvalitet og utselgt. Annonsen gjelder i uke 24